

ආහාර මාර්ගයේ පහළ කොටස
පරීක්ෂා කිරීම

මහා ආන්ත්‍රයික
එන්ඩොස්කොපි
පරීක්ෂණය

රෝගියා සඳහා තොරතුරු සහ
උපදෙස්

මහාචාර්ය ශල්‍ය ජීවකය

දකුණු කොළඹ ශික්ෂණ රෝහල

මහා ආන්ත්‍රයික එන්ඩොස්කොපි පරීක්ෂණය

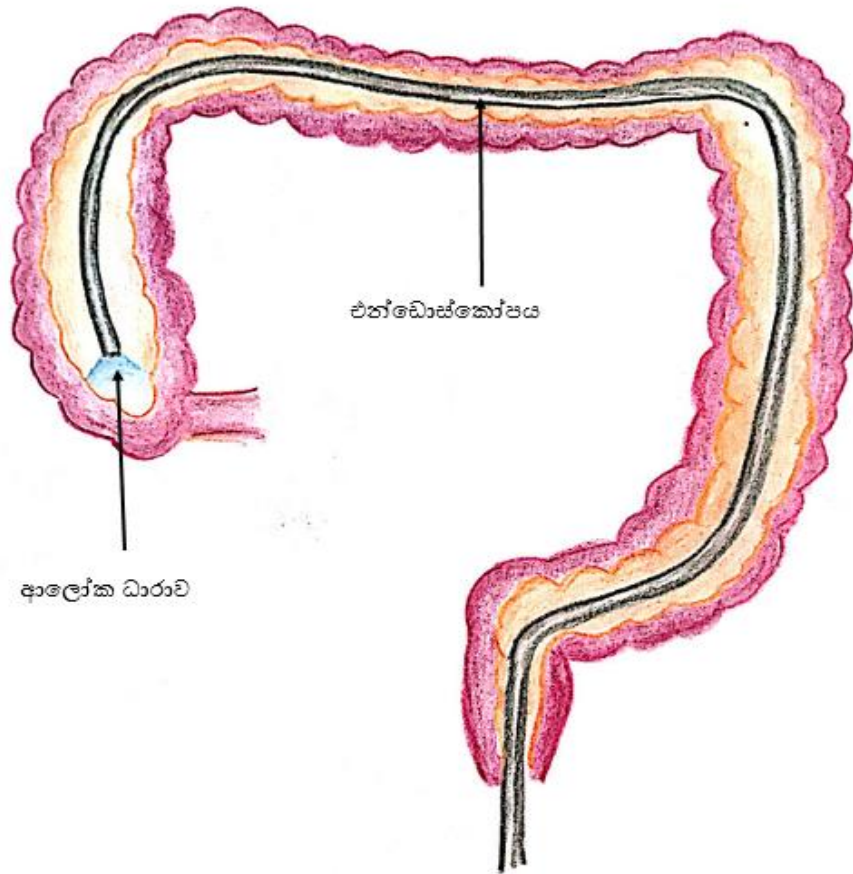
රෝගියා සඳහා තොරතුරු සහ උපදෙස්

මහාචාර්ය ශල්‍ය ඒකකය

දකුණු කොළඹ ශික්ෂණ රෝහල

මහා ආන්ත්‍රයික එන්ඩොස්කොපි පරීක්ෂණය යනු කුමක්ද?

මෙමගින් ඔබගේ පහල ආහාර මාර්ගයේ අභ්‍යන්තර ව්‍යුහය පරීක්ෂා කරනු ලැබේ. මෙහිදී භාවිතා කරනු ලබන එන්ඩොස්කෝප් නම් උපකරණය පැන්සලකට වඩා තරමක් විශාල වූ වට ප්‍රමාණයක් සහිත වන අතර එහි කෙලවර කුඩා කැමරාවක් ඇත. එමගින් ඔබේ ගුද මාර්ගය සහ මහා බඩවැල් නිරීක්ෂණය කරනු ලැබේ. කැමරාවෙන් තිරයක් මත ලැබෙන සමීප ඡායාරූප මේ සඳහා උපකාරී වේ. නිරීක්ෂණය කිරීමට අමතරව අවශ්‍ය නම් කුඩා පටක කොටස් (බයොප්සි) ලබා ගැනීම හෝ අනාවරණය වූ අසාමාන්‍යතා මත පදනම්ව විවිධ ප්‍රතිකාර ක්‍රම සිදුකිරීම ද සිදුකල හැක (ඒ පිළිබඳ පහත සාකච්ඡා කර ඇත).

මහා ආන්ත්‍රයික එන්ඩොස්කොපි පරීක්ෂණය

රෝගියා සඳහා තොරතුරු සහ උපදෙස්

මහාචාර්ය ශල්‍ය ඒකකය

දකුණු කොළඹ ශික්ෂණ රෝහල

මහා ආන්ත්‍රයික එන්ඩොස්කොපි පරීක්ෂණයක් අවශ්‍ය වන්නේ ඇයි?

ඔබේ රෝග ලක්ෂණ සඳහා හේතුව සොයා ගැනීමට එන්ඩොස්කොපි පරීක්ෂාව උපකාරවේ. ඒවා නම්:

- පසුපසින් ලේ ගැලීම
  - මෙය බොහෝ රෝගාබාධ පෙන්නුම් කිරීමේ ක්‍රමයක් විය හැකිය. උදා. අර්ශස් රෝග, බඩවැල් පිළිකා, ආහාර ගමන් මාර්ගයේ ඇතිවන ගැටිති (පොලිප්ස්)
- නිරන්තරයෙන් මළපහ බුරුලින් පිටවීම
  - මෙය බඩවැලේ ඉදිමීම නිසා හෝ බඩවැල් පිළිකා නිසා විය හැකිය.
- ආහාර රුචිය නැතිවීම, අසාමාන්‍ය ලෙස බර අඩු වීම සහ රක්තහීනතාවය
  - මෙය බඩවැලේ දකුණු පැත්තේ පිළිකාවක් නිසා විය හැක
- වැසිකිලි යාමේ පුරුදු පුරුදු වෙනස් වීම
  - මෙය කලාතුරකින් බඩවැලේ වම් පැත්තෙහි ඇතිවන ආබාධ නිසා විය හැක

ඇතැම් අවස්ථාවන්හිදී මෙම පරීක්ෂණය පිළිකා රෝග සෙවීම සඳහා වන සුපරීක්ෂණයන් (surveillance) සඳහා ද භාවිතා වේ. එවැනි අවස්ථා නම් :

- පිළිකා පිළිබඳ රෝග ඉතිහාසය
- ආහාර ගමන් මාර්ගයේ ඇතිවන ගැටිති (පොලිප්ස්) රෝග ඉතිහාසය
- බඩවැල් පිළිකා ඇතිවීමේ වැඩි අවදානමක් ඇති ජානමය තත්ත්වයක් ඇති පුද්ගලයන්

මහාආන්ත්‍රයික පිළිකා පෙර හඳුනා ගැනීම සඳහා : වයස අවුරුදු 50 දී සහ ඉන්පසු සෑම අවුරුදු 10 වරක් වයස අවුරුදු 70 දක්වා.

මහා ආන්ත්‍රයික එන්ඩොස්කොපි පරීක්ෂණය

රෝගියා සඳහා තොරතුරු සහ උපදෙස්

මහාචාර්ය ශල්‍ය ජීකකය

දකුණු කොළඹ ශික්ෂණ රෝහල

ඊට අමතරව, සොයාගත් අසාමාන්‍යතා මත පදනම්ව ඇතැම් ප්‍රතිකාර සිදු කිරීම සඳහා ඔබේ ශල්‍ය වෛද්‍යවරයා විසින් මෙම පරීක්ෂණය නිර්දේශ කළ හැකිය. උදා :

- ආහාර ගමන් මාර්ගයේ ඇතිවන ගැටිති (පොලිප්ස්) ඉවත් කිරීම.
- පිළිකා නිසා ඇතිවන බඩවැල් අවහිර වීම අවම කිරීමට බඩවැල් පුළුල් කළ හැකි නලයක් (ස්ටෙන්ට්) ඇතුළත් කිරීම.
- බඩවැල් තුවාල වීමෙන් හටගත් ලේ ගැලීම නතර කිරීම

මහා ආන්ත්‍රයික එන්ඩොස්කොපි පරීක්ෂණය සිදු කරන්නේ කෙසේද?

මහා ආන්ත්‍රයික එන්ඩොස්කොපි පරීක්ෂාවන් වර්ග දෙකකි. ;

1. කොලොනොස්කොපි පරීක්ෂාව (colonoscopy) - ගුදය, ගුද මාර්ගය, මහා බඩවැලේ සම්පූර්ණ දිග සහ කුඩා බඩවැලේ අවසාන කොටස දෘශ්‍යමාන කරයි.
2. නමාශීලී සිග්මොයිඩොස්කොපි පරීක්ෂාව (flexible sigmoidoscopy) - ගුදය, ගුද මාර්ගය සහ මහා බඩවැලේ වම්පස කොටස් දෘශ්‍යමාන කරයි.

මහා ආන්ත්‍රයික එන්ඩොස්කොපි පරීක්ෂාවේ වර්ගය තෝරා ගැනීම ඔබේ රෝග ලක්ෂණ සහ සැකකරන අසාමාන්‍යතාවය මත රඳා පවතී. සායන වලදී ඔබේ වෛද්‍යවරයා ඔබට වඩාත් සුදුසු ක්‍රියා පටිපාටිය පැහැදිලි කරනු ඇත.

ඔබට සිදු විය හැකි අපහසුතාව අවම කර ගැනීම සඳහා මෙම පරීක්ෂණය නිද්‍රා තත්වයක් යටතේ සිදු කරනු ලැබේ. එමනිසා, ඔබට ක්‍රියා පටිපාටිය පිළිබඳ පැහැදිලිව මතකයක් ඇති නොවනු ඇත.

ඔබේ අත පිටුපසට ඇතුළු කර ඇති කටුවක් හරහා නිර්වින්දන ඖෂධය ඔබට එන්නත් කරනු ඇත.

ඔබව ඔබේ වම් ඇලයට හරවා (වම් පාර්ශ්වීය පිහිටීම) ඔබේ දණහිස ඔබේ උදරය දෙසට ළං වන ලෙස තබා ගැනීමට උපදෙස් ලබා දෙනු ලබයි.

මහා ආන්ත්‍රයික එන්ඩොස්කොපි පරීක්ෂණය

රෝගියා සඳහා තොරතුරු සහ උපදෙස්

මහාචාර්ය ශල්‍ය ඒකකය

දකුණු කොළඹ ශික්ෂණ රෝහල

ඔබ නිදිබර ගතියක සිටින විට පළපුරුදු එන්ඩොස්කොපි පරීක්ෂකයෙක් පළමුව ඔබේ ගුදයට ඇඹිල්ලක් ඇතුළත් කර ගුදය පරීක්ෂා කරයි. ඉන් පසු එන්ඩොස්කෝපය පසුපසින් ඇතුළත් කර ඉන් තිරය මතට ලබා දෙන රූප රාමු ඔස්සේ බඩවැලේ ඇතුළත පරීක්ෂා කරයි.

පැහැදිලි දර්ශනයක් ලබා ගැනීම සඳහා එන්ඩොස්කෝපය හරහා බඩවැලට වාතය ඇතුළත් කරනු ලැබේ.

කිසියම් ආහාර ගමන් මාර්ගයේ ඇතිවන ගැටිති (පොලිප්ස්) තත්වයක් අනාවරණය වුවහොත් එය එන්ඩොස්කෝපය හරහා ගමන් කරන වයරයක් භාවිතයෙන් ඉවත් කරනු ලැබේ. වයරය පොලිපයේ පාදම වටා ස්ථානගත කර එය හරහා විදුලි ධාරාවක් ගමන් කිරීමට සලස්වා බඩවැලෙන් පොලිපය වෙන් කිරීම සිදු කරයි.

මෙම ක්‍රියා පටිපාටිය අතරතුර වෙනත් සැක සහිත යමක් අනාවරණය වුවහොත් පටක සාම්පල (බයොප්සි) ලබා ගනී. මෙම සාම්පල විද්‍යාගාරයකට යවා අසාමාන්‍යතාව හඳුනා ගැනීම සඳහා ව්‍යාධි විශේෂඥයෙකු (pathologist) විසින් පරීක්ෂාවට ලක් කරයි.

බඩවැලේ පරීක්ෂා කිරීමෙන් පසු ඇතුළු කළ වාතය ඉවත් කරන අතර එන්ඩොස්කෝපයද ඉවත් කරනු ලැබේ.

මෙම ක්‍රියා පටිපාටිය සඳහා සාමාන්‍යයෙන් මිනිත්තු 30 ක් පමණ ගතවනු ඇති නමුත් සිදු කරන ලද මැදිහත්වීම් අනුව ගත වන කාලය වෙනස් විය හැකිය.

මහා ආන්ත්‍රයික එන්ඩොස්කොපි පරීක්ෂණයෙහි සංකූලතා මොනවාද?

කොලොනොස්කොපි / නමායිලී සිග්මොයිඩොස්කොපි පරීක්ෂාව යනු සාමාන්‍යයෙන් සිදුකරන ක්‍රියා පටිපාටියක් වුවද එය යම් කිසි අවදානමක් දරයි.

දැනුවත් තීරණයක් ගැනීම සඳහා, පරීක්ෂණයේදී ඇති විය හැකි සංකූලතා පිළිබඳව ඔබ දැනුවත් විය යුතුය.

- බඩවැලේ සිදුරු වීම - මෙය දුර්ලභ සංකූලතාවයක් වන අතර එය 1000 න් 1 ක සම්භාවිතාවයකින් සිදු වේ. මෙය නැවත සකස් කිරීම සඳහා ශල්‍යකර්මයක් කිරීමට අවශ්‍ය වනු ඇත.

මහා ආන්ත්‍රයික එන්ඩොස්කොපි පරීක්ෂණය

රෝගියා සඳහා තොරතුරු සහ උපදෙස්

මහාචාර්ය ශල්‍ය ඒකකය

දකුණු කොළඹ ශික්ෂණ රෝහල

- මතුපිටින් ලේ ගැලීම - පොලිප් එකක් ඉවත් කළහොත් හෝ පටක පරීක්ෂණයක් කළහොත් එම ස්ථානයෙන් ලේ ගැලීමක් සිදුවිය හැකිය. මෙය අවස්ථා 100 න් 1 කින් සිදුවිය හැකිය.
- මරණ අනුපාතය - මෙය අතිශයින් දුර්ලභ ය.

මේ සඳහා විකල්ප ක්‍රියා පටිපාටි තිබේද?

- බේරියම් එනීමා යනු ගුදය හරහා අපාරද්‍රස්ය ද්‍රවයක් ඇතුළු කිරීමෙන් පසු එක්ස් කිරණ රූප ලබා ගන්නා ක්‍රමයකි. මෙ මගින් බඩවැලේ අසාමාන්‍යතා නිරූපණය කරයි. නමුත් මෙහි ඇති අවාසි වන්නේ අඩු සංවේදීතාව, බයොප්සි ගැනීමට නොහැකි වීම, එක්ස් කිරණ විකිරණ භාවිතය සහ ඇතුළත් කරනු ලබන ද්‍රවයට ඇති ආසාත්මිකතා අවදානම යි.
- සී ටී කොලෝග්‍රැෆි පරීක්ෂණය හොඳ සංවේදීතාවයකින් බඩවැලේ අසාමාන්‍යතා හඳුනාගත හැකි සී ටී රූප ලබා දීම සිදු කරයි. ඒ සඳහා එක්ස් කිරණ විකිරණ භාවිතා කරයි. නමුත් අවාසි වන්නේ බයොප්සි ගැනීමට නොහැකි වීම සහ අයනීකරණ විකිරණ භාවිතා කිරීමයි.

මහා ආන්ත්‍රයික එන්ඩොස්කොපි පරීක්ෂණය සඳහා සුදානම් විය යුත්තේ කෙසේද?

පළමුවෙන් ඔබේ රෝග ලක්ෂණ, රෝග ඉතිහාසය, අසාත්මිකතා පිළිබඳ ඔබෙන් අසනු ඇති අතර ඔබේ රෝග ලක්ෂණ අනුව සායනයේදී අදාළ පරීක්ෂණ සිදු කරනු ලැබේ. ඔබගේ වෙනත් සායන වාර්තා , ඖෂධ සහ පෙර ශල්‍ය සටහන් තිබේ නම් ඒවාද ගෙන ඒමට වග බලා ගන්න.

ඔබේ දෛනික ඖෂධ සමහරක් මෙම පරීක්ෂණයට හා නිදා බෙහෙත් වලට බලපායි. එමනිසා, අවශ්‍ය වුවහොත් ඔබේ දෛනික ඖෂධ වෙනස් කිරීම පිළිබඳව ඔබට උපදෙස් ලැබෙනු ඇත. විශේෂයෙන්ම එන්ඩොස්කොපි පරීක්ෂණයට දින 5 කට පෙර, ලේ ගැලීමේ අවදානම වැඩි කරන වෝගරින් සහ ක්ලෝපිඩොග්‍රේල් වැනි ඖෂධ නැවැත්විය යුතුය.

මහා ආන්ත්‍රික එන්ඩොස්කොපි පරීක්ෂණය

රෝගියා සඳහා තොරතුරු සහ උපදෙස්

මහාචාර්ය ශල්‍ය ඒකකය

දකුණු කොළඹ ශික්ෂණ රෝහල

පූර්ව තක්සේරු කිරීමෙන් පසුව, එන්ඩොස්කොපි පරීක්ෂණයට දිනයක් ලබා දෙන අතර පරීක්ෂණයට කැමැත්ත සඳහන් කර ලිඛිත අවසරයක් ලබා දෙන ලෙස ඔබට පවසනු ඇත.

නමාගිලි සිග්මොයිඩොස්කොපි (flexible sigmoidoscopy) යනු බාහිර රෝගී ක්‍රියාවලියකි. ක්‍රියා පටිපාටියට පෙර පැය 6 ක් සන ද්‍රව්‍ය සඳහාද, පැය 2 ක් පිරිසිදු තරල(ජලය, තේ කහට) සඳහා ද නිරාහාරව සිටිය යුතුය. ක්‍රියා පටිපාටිය දිනයේ දී නියමිත වේලාවට අදාළ වාට්ටුවට පැමිණිය යුතුය. මල ද්‍රව්‍ය ඉවත් කිරීම සඳහා ඔබේ පසුපස හරහා ඔබට පොස්පේට් එන්මාවක්(විරෙකයක්) ලබා දෙනු ඇත. ඔබ මල පහ පිට කිරීමට අවශ්‍යතාවය වර්ධනය වන තෙක් බලා සිටිය යුතුය. එසේ නොමැති වුවහොත්, බඩවැල් නිසි ලෙස පිරිසිදු නොවී එන්මාව පහව යනු ඇත.

කොලොනොස්කොපි පරීක්ෂණය සඳහා, ඔබව තවදුරටත් සුදානම් කිරීමට පරීක්ෂණයට පෙර දින ඔබ රෝහල් ගත විය යුතුය. ඔබ පරීක්ෂණය සඳහා සුදු පැහැති, ලිහිල් හා සුවපහසු ඇඳුමක් ද මෙතෙක් සිදු කර ඇති පරීක්ෂණ සහ ප්‍රතිඵල වාර්තාද රැගෙන එන්න. ඔබේ වටිනා දෑ ඔබේ භාරකරු සමඟ තබන්න.

මහා බඩවැල් පිළිබඳ පැහැදිලි දර්ශනයක් ලබා ගැනීම සඳහා, ඔබට බඩවැල් පිරිසිදු කිරීමේ ද්‍රව්‍යක් (පොලිඑතිලීන් ග්ලයිකෝල්) පානය කිරීමට සිදුවේ. එහි එක් පැකට්ටුවක් වතුර ලීටර් 1 ක් තුළ දියකර පැය 1 ක කාලයක් තුළ පානය කළ යුතු අතර ඊළඟ පැයේදී පැහැදිලි දියර ලීටර් 1 ක් පානය කළ යුතුය. ඒ ආකාරයෙන්, ද්‍රාවණයෙන් ලීටර් 4 ක් පැය 8 ක කාලයක් තුළ ජලය සමඟ වරින්වර ගත යුතුය. මෙම බඩවැල් සකස් කිරීම ආරම්භය සඳහා වන වේලාව පරීක්ෂණයේ වේලාව (උදෑසන හෝ දහවල්) මත රඳා පවතී. ඔබ වාට්ටුවට ඇතුළත් වූ පසු මෙය පිළිබඳ පැහැදිලි උපදෙස් ඔබට ලබා දෙනු ඇත. මෙම ද්‍රාවණ සඳහා ඔබ ලීටර් 1 බෝතලයක් රැගෙන එන්න. බඩවැල් සම්පූර්ණයෙන්ම පිරිසිදු වූ විට සහල් වතුර ආකාරයෙන් මලපහ පිටවන බව ඔබට පෙනෙනු ඇත. මෙම සහල් වතුර ආකාරයට මලපහ ඔබ අත්විඳින්නේ නැත්නම් වාට්ටුවේ කාර්ය මණ්ඩලයට දැනුම් දෙන්න. පරීක්ෂණය ආරම්භය තෙක් ඔබ බඩවැල් සකස් කිරීමෙන් පසුව නිරාහාරව සිටිය යුතුය.

මහා ආන්ත්‍රයික එන්ඩොස්කොපි පරීක්ෂණය

රෝගියා සඳහා තොරතුරු සහ උපදෙස්

මහාචාර්ය ශල්‍ය ඒකකය

දකුණු කොළඹ ශික්ෂණ රෝහල

ඔබ යථා තත්වයට පත්වීම

ඔබගේ සැලසුම් කළ පරීක්ෂණය සම්පූර්ණ කිරීමෙන් පසු ඔබ විනාඩි කිහිපයක් එහි රැඳී සිටී. ඔබ නැවත යථා තත්වයට පැමිණි පසු වාට්ටුවට මාරු කරනු ලැබේ.

සංකූලතා සඳහා ඔබව සම්පව නිරීක්ෂණය කරනු ඇත. නිශ්චිත උපදෙස් ලබා නොදෙන්නේ නම් එදිනම ඔබට අවශ්‍ය පරිදි ආහාර පාන ගත හැකිය.

පරීක්ෂණයෙන් පැය කිහිපයකට පසු ඔබට එදිනම රෝහලෙන් පිටත් විය හැක. ඔබ නිදිබර ගතියෙන් පෙළෙන බැවින් වගකිවයුතු පුද්ගලයෙකු සමඟ ගෙදර යාමට ඔබ වග බලා ගත යුතුය.

ඔබේ පරීක්ෂණයේ ප්‍රතිඵල වල පිටපතක් ඔබ රෝහලෙන් ඉවත් වීමට පෙර ඔබට ලබා දෙනු ඇත. දිගු කාලීන ප්‍රතිකාර සැලැස්ම සහ ඖෂධ ඔබේ රෝග තත්වය අනුව ලබා දෙනු ඇත.

දිගු කාලීන ප්‍රතිකාර සැලැස්ම තුළදී ඔබගේ පටක (බයොප්සි) පරීක්ෂණ ප්‍රතිඵල සාකච්ඡා කරනු ඇත.

ඉදිරි දින කිහිපය තුළ ඔබේ පිටුපසින් අධික රුධිර වහනයක්, උග්‍ර වේදනාවක් හෝ උණක් ඇති වුවහොත් ඔබ වෛද්‍ය උපදෙස් ලබා ගත යුතුය.

සාමාන්‍ය ක්‍රියාකාරකම් නැවත ආරම්භ කිරීම හා නැවත සේවය සඳහා වාර්ථා කිරීම.

ඔබට ඊළඟ දිනයේ සිට එදිනෙදා කටයුතු සිදු කිරීම හා නැවත සේවයට පැමිණීම සිදු කළ හැකිය.

ඉදිරි දින කිහිපය තුළ ඔබේ පිටුපසින් අධික රුධිර වහනයක්, උදරයේ උග්‍ර වේදනාවක් හෝ උණක් ඇති වුවහොත් ඔබ ඉක්මනින් වෛද්‍ය උපදෙස් ලබා ගත යුතුය.

මහා ආන්ත්‍රයික එන්ඩොස්කොපි පරීක්ෂණය

රෝගියා සඳහා තොරතුරු සහ උපදෙස්

මහාචාර්ය ශල්‍ය ඒකකය

දකුණු කොළඹ ශික්ෂණ රෝහල

වැඩිදුර තොරතුරු

කාන්තා වාච්චුව - 24, පිරිමි වාච්චුව - 25

සකස් කිරීමේ දිනය - 29/06/2020

සකස් කළේ - වෛද්‍ය එච්. එන් .ටී. පියුම්කා

වෛද්‍ය බුද්ධිමා දසනායක

චිත්‍ර නිරූපණය - කළණ උළුවට මහතා

අධීක්ෂණය - මහාචාර්ය ආලෝක පතිරණ (ශල්‍ය වෛද්‍ය මහාචාර්ය)

වෛද්‍ය උපුල් ද සිල්වා (ශල්‍ය වෛද්‍ය ජ්යෙෂ්ඨ ලේඛකාධිකාරී)